

improving rates of production of their own qualifications; more efficient using of the capacity of various institutions to encourage citizens to participate actively in the implementation of their plans for professional development; provision of timely information on the needs of employers and job seekers. Polish youth who begins his professional career, has considerable difficulty in employment, especially in search of work in accordance with the received professional training. The main reason for this is primarily a difficult economic situation caused by Europe's crisis. However, in addition to external economic causes a significant role as a fact of insufficient preparedness of career-oriented young people to seek employment. In many cases, young people edified, primarily to seek higher wages. They have a certain degree of social devaluation occurs professional values such as conformity works on vocation, its creative nature, humanity, and others.

Keywords: Poland, vocational, counselling, career, education.

УДК 378.091.011.3–051: 81'243

Петько Л. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ

Статтю присвячено розгляду формування професійно спрямованої іншомовної лінгвосоціокультурної компетенції майбутніх педагогів в умовах університетської підготовки шляхом збереження української національної ідентичності особистості згідно з п'ятьма основними цілями навчання іноземної мови: практичною, виховною, освітньою, розвивальною й професійно орієнтованою.

Автор описує феномен "ідентичність особистості" у зв'язку з конкурентоспроможністю випускника педагогічного університету, його професійною мобільністю в сучасному європейському освітянському просторі.

Ключові слова: професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище, іншомовна освіта, університет, національна ідентичність особистості, міжкультурна взаємодія.

Саміт Тисячоліття ООН (2000) затвердив рішенням 189 держав світу Декларацію Тисячоліття ООН, метою якої стало досягнення восьми цілей розвитку тисячоліття ООН до 2015 р.: ліквідація крайньої злиденності та голоду, забезпечення загальної початкової освіти, заохочення гендерної рівності і розширення прав і можливостей жінок, скорочення дитячої смертності, поліпшення охорони материнства, боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією й іншими захворюваннями, забезпечення сталого екологічного розвитку, формування глобального партнерства з метою розвитку [26]. Вирішення цих завдань залежить і від професійних дій працівників соціально-педагогічної сфери, що потребують організації формування та

розвитку у майбутніх педагогів здатності до етнонаціональної самопрезентації та толерантних взаємин з представниками різноманітних лінгвоетнонаціональних культур, що реалізується у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах педагогічної університетської освіти.

Глобалізаційні процеси призвели до активної взаємодії і взаємозалежності держав, виникнення багатокультурних, поліетнічних країн. А “добробут планетарного співтовариства вирішальним чином буде залежати від поширювання і характеру знань, освіченості, культури і утверджених на їх основі світоглядних універсалій – світорозуміння” [17, с. 7].

Як соціальне явище, глобалізацію прийнято розглядати в трьох аспектах: соціально-економічному, соціально-політичному і соціокультурному, де педагогічний вектор, як наголошує О. Мілютина, спрямовується на виклики культурної глобалізації, з причини існування протиріч, які виникають у площині етнічних проблем, що потребує трансформації змісту національних освітніх систем [16, с. 190]. До того ж серед феноменів культурної глобалізації визначають полікультурну, транснаціональну, інтернаціональну, дистанційну освіту.

У сучасному філософському та педагогічному дискурсі освіту розглядають як складну систему, що саморозвивається та визначає не тільки соціальний процес, завдяки якому розвивається суспільство, але й процес становлення самої людини [13, с. 25]. Тому праця педагога у полікультурному соціумі вимагатиме від майбутнього вчителя адекватної поведінки у своїй професійній діяльності, усвідомлення власної ідентичності, знання етнографії, подолання етнокультурних стереотипів, спроможність інтегрувати ідеї мультикультури до змісту свого навчального предмету, уміння вибудовувати толерантні взаємини з вихованцями. Все сказане вище ми розглядаємо як професійні якості майбутнього педагога, необхідні для його майбутньої педагогічної діяльності, на формування і розвиток яких повинно бути спрямовано створення професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету (ПОІНСУУ).

Метою статті визначено необхідність формування лінгвосоціокультурної компетенції студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням на підвалинах збереження національної української ідентичності особистості.

Сучасна світська парадигма освіти реалізується в трьох різних моделях. Розглянемо кожну з них. *Перша – освіта як формування культури універсального знання*, де культура у вигляді людського знання

про світ набула ознак цінності; *друга* – освіта як формування культури універсальної діяльності, коли культура породжується, закріплюється, акумулюється у вигляді стійких діяльнісних конструкцій (норм), у формі їхнього нормативного віддзеркалення в духовній культурі (оцінка та знання цих норм); *третья* – освіта як формування культури універсального мислення (універсальної інтелектуальної діяльності) [18, с. 17-18].

Серед нагальних проблем і завдань сучасної іншомовної освіти визначається удосконалення якості володіння іноземними мовами в системі підготовки майбутніх педагогів в умовах університетської підготовки. Актуальними питаннями сьогодення стає обмін думками, інформацією, досвідом, майстерністю між учителями не тільки на теренах України, а й зарубіжними колегами, відбувається активний обмін студентами для навчання за кордоном (міжнародні студентські програми наукового обміну, що стали предметом розгляду К. Мацик [15]), виступають засобом реалізації крок-культурної комунікації, які мотивують студента паралельно з фаховими знаннями володіти іноземною мовою для інтеграції в культурний простір іншої країни), що сприяє майбутній професійній мобільності випускників педагогічних університетів.

З огляду на сказане, зазначимо, що С. Ніколаєва на сучасному етапі розвитку іншомовної освіти виокремлює п'ять основних цілей навчання іноземної мови: практична, виховна, освітня, розвивальна і професійно орієнтована [21, с. 12].

Наше дослідження буде розглядати формування ПОІНСУУ в поєднанні, в сукупності визначених вище п'яти цілей, тому що відокремлення однієї мети від іншої порушує цілісність навчально-виховного процесу навчання іноземної мови за професійним спрямуванням майбутніх педагогів в умовах університетської підготовки.

У процесі навчання ІМ відбувається діалог культур, який передбачає знання власної культури та культури країни, мова якої вивчається, де соціокультурна компетенція виступає "інструментом виховання міжнародно орієнтованої особистості, яка усвідомлює взаємозалежність і цілісність світу, необхідність міжкультурного співробітництва у вирішенні глобальних проблем людства [21, с. 14]". Соціокультурна компетенція є складовою лінгвосоціокультурної компетенції (соціолінгвістична, соціокультурна, соціальна компетенції).

Останнім часом проблемі діалогу культур присвячено низку дисертаційних досліджень: Л. Кадченко розглядала професійну підготовку студентів засобами іноземної мови [9]; К. Мацик проаналізувала комунікативні освітні стратегії, а також міграційні тенденції сучасного українського студентства, які виявляють шляхи розширення комунікативного простору [15]; І. Балицька [1] вивчала мультикультурну

складову педагогічних ідей та концепцій у практиці освіти США, Канади та Австралії; І. Бессарабова [2] дослідила систему освіти США у площині полікультурної освіти в країні; М. Дюжакова [7] окреслила можливості використання досвіду США у вирішенні проблем оновлення вітчизняної педагогічної освіти в контексті стрімких міграційних процесів; М. Насирова [19] розробила шляхи виховання культури міжнаціонального спілкування студента в освітньому процесі ВНЗ на засадах етнопедагогічного підходу; І. Лошеннова [14] висвітлила погляди зарубіжних вчених у галузі педагогіки та психології щодо розуміння й трактовки поняття “полікультурна освіта”, надавши універсальну основу полікультурності; Т. Поштарьова [23] визначила теоретико-методологічні, організаційно-змістові і методичні основи процесу формування етнокультурної компетентності вихованців у полікультурному освітньому середовищі; О. Котенко, О. Слоньовська [12; 24] дослідили полікультурну освіту вчителів; формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу стало предметом дослідження Я. Довгополової [6]; Р. Гришкова [4] розглядала педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки; Т. Колбіна вивчала теоретико-методологічні та технологічні засади формування міжкультурної комунікації студентів вищих навчальних закладів економічного профілю у процесі вивчення іноземної мови, що сприяє забезпеченню професійно-особистісної самореалізації та конкурентоспроможності на ринку праці випускників ВНЗ [11].

Л. Білоус довела, що національний компонент навчальної дисципліни “іноземна мова” реалізується через українознавчий зміст, охарактеризувала функції реалізації (*ідеологічну*, яка дає змогу поставити навчально-виховний процес на світоглядний ґрунт національної культури; *духовну*, що слугує забезпеченню сприйняття вихованцями морально-етичних та естетичних українських цінностей, формуванню духовних основ їх особистості; *інтелектуально-пізнавальну*, яка збагачує та розширює знання вихованців щодо українського етносу, його історію, культуру та ментальність) [3].

Повертаючись до розгляду міжкультурної взаємодії та комунікації, наголосимо на тому, що національний склад сучасного населення України охоплює 51 національну групу, 130 етносів, які складають українську етнічну націю. Більшість з них живуть на своїх етнічних землях, де сформувався український народ. Це відносить Україну до мононаціональних країн, при тому характерною особливістю етнічної історії нашої країни стало формування поліетнічного складу її населення [20].

У зв'язку з останнім, нашу увагу привернуло дослідження в галузі мультикультурної освіти К. Гранта та К. Слітер [25], які дійшли висновку

щодо можливості класифікації поглядів на цей феномен таким чином: 1) *навчання студентів із альтернативним розвитком і студентів різних етносів* (“Teaching the Exceptional and the Culturally Different”), де навчальний процес будується за принципом “кожна людина – індивідуальна” і заслуговує на повагу незалежно від своїх вірувань і переконань, але не враховується співробітництво й визнання рівності між культурними групами; 2) *міжособистісні стосунки* (“Human Relations”). Головним вектором цього підходу визначаються співробітництво і толерантність для мирного співіснування у сучасному світі, але як недолік цього напрямку, можна розглядати неприйняття до уваги рівності між культурними групами, необхідності відстоювання відмінностей, вплив соціальних змін на існування в певному соціумі; 3) *навчання різних студентів разом в одній групі* (“Single Group Studies” проголошує тезу про те, що будь-який студент належить до будь-якої етнічної групи, а всі етнічні групи мають однаковий позитивний статус (а не поганий чи хороший), тут не розглядаються інші форми відмінностей, як релігія, соціальний статус, рід та ін.; 4) *мультикультурна освіта* (“Multicultural Education”) – теза цієї концепції полягає в захисті і підтримці чисельних расових, етнічних, релігійних груп (на прикладі США), але замовчується важлива проблема американського суспільства – боротьба з расизмом; 5) *мультикультурна освіта і соціальна реконструкція* (“Multicultural Education that is Social Reconstruction”), головною метою проголошується справедливість для всіх, рівність у всьому серед членів соціуму.

Це дало змогу І. Лощенівій виокремити такі основні функції полікультурної освіти: 1) формування у студентів уяви про різноманітність культур та їхній взаємозв'язок; 2) усвідомлення важливості культурного розмаїття для самореалізації особистості; 3) виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей; 4) розвиток вмінь та навичок взаємодії носіїв різних культур на основі толерантності й взаєморозуміння [14, с. 78].

Принагідно зазначимо, що процес вивчення іноземних мов у вищій школі передбачає вивчення культури країни, мова якої вивчається. Пріоритетне місце відводиться вивченню англійської мови, зрозуміло – США, Велика Британія, Канада, Австралія, французька мова – Франція, німецька мова – Німеччина, Австрія. З приводу цього М. Моїсеєв застерігає щодо канонізації “глобального американізму”, – це підтверджує існування обраності окремої країни, надає право на винятковість, вседозволеність, переконаність у власній перевазі (де в основі криється індивідуалізм). Таке уявлення увійшло у свідомість не тільки американців, а й європейців і призвело до падіння загальної культури Заходу, зниження гуманітарної освіченості людей, відсутності інтересу до справжнього мистецтва. Таку

євро-американську культуру і тенденції її розвитку академік визначає як “квінтесенцію духовної деградації. Властивої тій цивілізації, що утворила капіталізм в його сучасній формі” [17, с. 7], хоча й вітчизняні науковці застерігають – “рельєфно вимальовується небезпечна тенденція деінтелектуалізації українського суспільства по всій вертикалі: від еліт до люмпенів” [18, с. 66].

З огляду на представлені дослідження міжкультурної адаптації посилюється актуальність проблеми ідентичності особистості, яка певним чином зумовлює необхідний процес її соціалізації, який відбувається також у процесі вивчення іноземної мови, тому що відбувається входження в нову культуру. Зрозуміло, що ситуації міжкультурної взаємодії, що вибудовуються у процесі навчання ІМ, дають майбутньому педагогу більше можливостей для отримання знань про національні особливості рідної культури й інших культур, а їхні відмінності сприяють міжкультурному розумінню і розвитку комунікативних навичок.

Ми розглядаємо феномен “ідентичність особистості” у зв'язку з конкурентоспроможністю випускника педагогічного університету, його професійною мобільністю як відповіді на глобалізаційні процеси, що охопили світ. З приводу цього науковці відзначають виникнення “кризи ідентичності особистості” (що є одним з показників міжкультурної адаптації), і на соціально-психологічному рівні розглядається як “особлива ситуація свідомості, яка супроводжується втратою визначеності більшості соціальних категорій і цінностей” [10, с. 64]. До того ж криза ідентичності виявляється різною мірою у процесі міжкультурної взаємодії, що простежується і у студентів, які поїхали навчатися протягом семестру за обміном до університетів Німеччини, США, Франції або на літні канікули за освітніми програмами, тобто сталася міні-міграція, в умовах якої відбувається трансформація уявлень про себе окремого студента. Серед основних причин трансформації ідентичності особистості визначають: 1) пошук орієнтирів і стабільності в перенасиченому і нестабільному світі; 2) інтенсифікація міжетнічних контактів (студентські обміни, трудова міграція, туризм, біженці; 3) сучасні засоби масової комунікації, Інтернет [10, с. 65].

При цьому слід врахувати, що показник осіб українського походження, які проживають (працюють) за межами України, становить більше 12 млн. (за даними Департаменту зв'язків із закордонним українством та культурно-гуманітарного співробітництва Міністерства закордонних справ України) [8]. Урядом України 18 липня 2012 р. було прийнято постанову “Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року” [5].

Ухвалення постанови стало практичною реалізацією доручень

керівництва держави щодо забезпечення системності та послідовності державної політики, спрямованої на збереження етнічної та національно-культурної самобутності закордонних українців, створення належних передумов для поглиблення співпраці з ними на тривалу перспективу, збереження їхньої національно-культурної ідентичності, використання інтелектуального, культурного та духовного потенціалу закордонних українців для утвердження позитивного міжнародного іміджу України, а також забезпечення підтримки громад закордонних українців.

Наведемо приклади щодо формування національного компоненту в процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у студентів Інституту мистецтв НПУ імені М. П. Драгоманова, де вищу педагогічну освіту освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” отримують майбутні педагоги зі спеціальностей 6.020207 “Музична педагогіка і виховання”, 6.020204 “Музичне мистецтво”, 6.020202 “Хореографія” і мають можливість (як студенти денної форми навчання, так і заочної) представляти Україну на гастролях або працювати за кордоном за фахом – музикантами, хореографами, танцівниками, співаками тощо. До того ж, маючи достовірну інформацію, зазначимо, що в Інституті мистецтв навчаються студенти з Китаю, Португалії, Азербайджану, Росії, Казахстану, Ізраїля (де останнім нововведенням стало навчання кожної дитини гри на скрипці в загальноосвітніх навчальних закладах з першого класу!).

Нами було переписано зміст навчальних нормативних програм за професійним спрямуванням з іноземної мови в ракурсі такої навчально-педагогічної системи, яка містить поєднання теорії, практики, професійної підготовки майбутнього фахівця з іноземною мовою за професійним спрямуванням [22]. Додали нові теми: “Музика і культура” (*Music and Culture*), “Музика українських емігрантів” (*Ukrainian Immigrant Music*), “Українська народна музика” (*Ukrainian Folk Music*), “Український народний танець” (*Ukrainian Folk Dance*), “Музика єврейського народу” (*Music of the Jewish People*) – це відноситься до національної ідентичності, “Музика американців” (*Music of the Americans*), “Видатні українські композитори” (*Famous Ukrainian Composers*), стимулювали мотивацію студентів до написання та захисту рефератів іноземною мовою, виступів з доповідями на науково-практичних конференціях, написання тез та статей на іноземній мові з подальшою публікацією в наукових збірниках, що давало для їхнього студентського рейтингу додаткові бали.

Як зазначає Н. Кочубей, через освіту (в тому числі й іншомовну) як соціальну систему проходять основні канали трансляції національного досвіду, формуються ментальні основи особистості, відбувається особистісне і національне самовизначення. Система освіти може стати одним з вирішальних факторів формування національної ідентичності, що

сприятиме збереженню культурної самобутності і різноманітності глобального соціуму. Ключовою проблемою освіти стає не передача знань, а інноваційні якості людини, її здатність до створення і сприйняття нового. Ці здібності, прагнення до їх формування виступають новими культурними зразками, трансляція й розвиток яких має стати головним завданням сучасної освіти. Людина уявляє світ нелінійним, нестабільним, імовірнісним і таким, що змінюється, отже, її мислення має відповідати такому світу. Зрозуміло, що такий тип мислення людини формується у процесі освіти. Під нелінійним мисленням науковець розуміє “здатність людини адекватно сприймати й аналізувати, ухвалювати рішення та досягати поставлених цілей в складному нелінійному світі, що самоорганізується [13, с. 24-25]”.

Концепт “нелінійність”, “нелінійна система (середовище)” широко використовується в науковому дискурсі. В сучасній культурі “нелінійність означає здатність до самодії, самовибудовування, до виходу за свої межі (трансгресії), а свобода при цьому трактується як “пізнана можливість” [13, с. 19].

З огляду на сказане вище, Н. Кочубей розглядає культуру як складну систему, розвиток якої передбачити дуже складно, і констатує, що далекодіючі історичні прогнози є малоефективними, водночас, визначає освіту як середовище особистісного самовибудовування, розглядає трансформації в освіті як перехід до нелінійного складнісного мислення, здійснення практики свободи. На прикладі вивчення лінгвістичної наукової спадщини Ю. Лотмана професорка зазначає, що природничо-науковий і гуманітарний дискурси перетинаються і між ними не існує нездоланої межі щодо знань, а також відмінність в мисленні науковців, що досліджують природні або соціально-культурні явища [13, с. 13].

За таких умов посилюється актуальність проблеми формування лінгвосоціокультурної компетенції студентів шляхом створення професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету

Підсумовуючи, зазначимо, що студент представляє собою певну систему, яка самовибудовується, самоорганізовується і саморозвивається в нелінійному світі (в нашому розгляді – у професійно орієнтованому іншомовному навчальному середовищі), тому серед шляхів формування лінгвосоціокультурної компетенції студентів у процесі навчання іноземної мови значне місце належить розвитку національної самосвідомості, вихованню національного феномену в умовах глобалізації, що потребує залучення українознавчого компоненту у зміст навчання іноземної мови за професійним спрямуванням.

Таким чином, враховуючи сказане вище, ми пропонуємо такі шляхи розв'язання окресленої проблеми:

1. До змісту формування ПОІНСУУ активно вводити етнокультурний

компонент, який сприяє залученню студентів до пізнання національної культури у поєднанні з іншою (наприклад, країни, іноземну мову, яку вивчають), що забезпечить реалізацію принципів полілінгвізму, міжкультурного діалогу, позитивного ставлення майбутнього вчителя до етнокультурної різноманітності, культуровідповідності, спадкоємності культурних традицій.

2. Навчальні нормативні програми з іноземної мови за професійним спрямуванням складати на основі міждисциплінарного аналізу на ґрунті гуманістичного, аксіологічного, компетентнісного, етнопедagogічного, синергетичного підходів.

3. Використовувати методи навчання ІМ, що спрямовані на розвиток і розкриття потенціалу кожного студента (особистісно-розвивальний підхід): зацікавлене навчання (relational teaching), навчання через співробітництво, залучення до вивчення ІМ через власний досвід (як викладача, так і студента), самореалізація студента та ін.

4. Передбачити в навчальних нормативних програмах з ІМ за професійним спрямуванням систему навчально-виховної роботи, яка спрямована на розвиток моральних і громадянських цінностей у майбутніх педагогів (дискусії, діалоги, рольові ігри, огляд і обговорення кінострічок, організація круглих столів із запрошенням гостей, аналіз та обговорення зі студентами педагогічної практики у загальноосвітньому навчальному закладі).

5. Скоординувати підготовку майбутніх випускників університетів у процесі навчання ІМ на формування умінь і навичок щодо роботи в полікультурному середовищі, стимулювання позитивного ставлення студентів до етнокультурного розмаїття освітнього середовища.

6. Формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету спрямовувати на взаємозбагачення та взаєморозуміння між суб'єктами освітнього процесу, задоволення професійних, пізнавальних, освітніх, культурних потреб студентів.

Використана література:

1. *Балицкая И. В.* Мультикультурное образование в США, Канаде и Австралии : автореф. дис. на соиск. степени д-ра пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” [Електронний ресурс] / И. В. Балицкая. – М., 2009. – Режим доступу : <http://vak.ed.gov.ru/ru/dissertation/index.php?id54=2881&from54=57>
2. *Бессарабова И. С.* Современное состояние и тенденции развития поликультурного образования в США : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” [Електронний ресурс] / И. С. Бессарабова. – Волгоград, 2008. – Режим доступу : <http://vak.ed.gov.ru/ru/dissertation/index.php?id54=2126&from54=60>
3. *Білас Лілія Михайлівна.* Виховання національної самосвідомості старшокласників у процесі вивчення іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Білас Лілія Михайлівна ; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2006. – 231 с.
4. *Гришкова Р. О.* Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки : дис. ... д-ра наук :

- 13.00.04 / Гришкова Раїса Олександрівна ; Інститут вищої освіти Академії педагогічних наук України. – Київ, 2008. – 446 с.
5. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/682-2012-%D0%BF>
 6. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.05 / Я. В. Довгополова. – 2007. – 20 с.
 7. Дюжакова М. В. Педагогическое образование в условиях развития миграционных процессов (на материале России и США) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования (педагогические науки) [Електронний ресурс] / М. В. Дюжакова. – Санкт-Петербург, 2009. – Режим доступу : <http://vak.ed.gov.ru/ru/dissertation/index.php?id54=3609&from54=53>
 8. Закордонні українці – МЗС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/ukrainians-abroad>
 9. Кадченко Л. П. Формирование готовности студентов педвуза к профессиональной деятельности средствами иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Л. П. Кадченко. – Харьков, 1992. – 173 с.
 10. Князев В. Н. Трансформация социально-психологической идентичности в процессе межкультурной адаптации подготовки / В. Н. Князев // Инновации в образовании : гл. ред. В. Д. Шадриков. – М. : СГУ, 2012. – № 3. – С. 62-67.
 11. Колбіна Т. В. Теоретико-методологічні та технологічні засади формування міжкультурної комунікації студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Т. В. Колбіна. – Запоріжжя, 2010. – 36 с.
 12. Котенко О. Розвиток полікультурної компетентності вчителів світової літератури в системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.04 / О. Котенко. – 2013.
 13. Кочубей Н. В. Синергетичні концепти в нелінійних соціально-культурних контекстах : автореф. дис. ... д-ра. філос. наук : 09.00.09 [Електронний ресурс] / Н. В. Кочубей. – К., 2010. – 36 с. – Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:IYWonnRAWIMJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->
 14. Лощенко І. Ф. Проблема полікультурності у педагогічних теоріях [Електронний ресурс] / І. Ф. Лощенко. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2002/24-11-13.pdf>
 15. Мацик К. В. Крос-культурна комунікація в освітньому сегменті інформаційного суспільства : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.10 / К. В. Мацик. – Київ, 2007. – 20 с.
 16. Милютіна Ольга. Культурний вимір глобалізаційного контексту сучасної освіти / О. Милютіна // Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура : мат. міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 квітня 2012 р., м. Умань. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2012. – Ч. 2. – С. 190-191.
 17. Моїсєєв М. М. Століття звершень і його світогляд / М. М. Моїсєєв // Освіта і кар'єра : інформаційно-аналітична газета. – 2005. – № 1(5). – С. 6-8.
 18. Модернізація системи вищої освіти: соціальні цінності і вартість для України: монографія / Серія “Модернізація вищої освіти: світоглядно-педагогічні проблеми”. – К., 2007. – 257 с.
 19. Насырова М. Б. Этнопедагогический подход в воспитании культуры межнационального общения студента : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования”. – [Електронний ресурс] / М. Б. Насырова. – Оренбург, 2008. – Режим доступу : <http://vak.ed.gov.ru/ru/dissertation/index.php?id54=1449&from54=65>
 20. Національний склад населення України [Електронний ресурс]. – Режим доступ : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96>
 21. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во “Ленвіт” ; гол. ред. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Вид-во “Ленвіт”, 2010. – № 2. – С. 11-17.
 22. Петько Л. В. Англійська мова за професійним спрямуванням зі спеціальності 6.020204 “Музичне мистецтво (за видами)”, напрям підготовки 0202 “Мистецтво”. Програма

- навчальної дисципліни для ВНЗ / за ред. професора В. І. Гончарова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 93 с.
23. *Поштарева Т. В.* Формирование этнокультурной компетентности учащихся в полиэтнической образовательной среде : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” [Электронный ресурс] / Т. В. Поштарева. – Владикавказ, 2009. – Режим доступа : <http://vak.ed.gov.ru/ru/dissertation/index.php?id54=2030&from54=61>
 24. *Слоньовська О. Б.* Полікультурна освіта майбутніх учителів гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах Канади : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки”. – [Електронний ресурс] / О. Б. Слоньовська. – Житомир, 2011. – Режим доступу : <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:3jpx2zGpaFkJ:eprints.zu.edu.ua/5151/1/aref>
 25. *Sleeter C. E.* Analysis of Multicultural Education in the United States / C. E. Sleeter, C. A. Grant // Harvard Educational Review 57. – 1987. – № 4. – P. 421-444.
 26. United Nations Millennium Declaration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf>

ПЕТЬКО Л. В. Национальный компонент в процессе формирования профессионально ориентированной иноязычной среды обучения в условиях университета.

Статья посвящена рассмотрению формирования профессионально ориентированной иноязычной среды обучения в условиях университета путём сохранения украинской национальной идентичности личности в соответствии пяти основных целей обучения иностранному языку: практической, воспитательной, образовательной, развивающей и профессионально ориентированной.

Автор описывает феномен “идентичность личности” в связи с конкурентоспособностью выпускника педагогического университета, его профессиональной мобильностью в современном европейском образовательном пространстве.

Ключевые слова: профессионально ориентированная иноязычная среда обучения, иноязычное образование, университет, национальная идентичность личности, межкультурное взаимодействие.

PET’KO LYUDMILA. National component in the way of forming of the professionally oriented educational environment in the conditions of university.

The article is devoted to the studying of the national component in the way of forming of the professionally oriented educational environment in the conditions of university. This publication focuses on the importance of teaching foreign languages in pedagogical universities in the aspect of the competency approach, which includes linguasociocultural competence too.

The author describes the phenomenon of "personal identity" in relation to the competitiveness of a graduate of Pedagogical University, his professional mobility in modern European educational space. The ways of the qualities of national conscious personality are given in the article.

Keywords: foreign languages professionally oriented educational environment, university, foreign language education, students, national identity of the personality, intercultural interaction.